

İTALYANCA ÖĞRENEN ÖĞRENCİLERİN İTALYANCA METİNLERİ İNCELENMESİNDE YAPTIKLARI DİL BİLGİSİ HATALARI VE NEDENLERİ

İlhan Karasubaşı

Özet

Bu makalenin amacı özellikle İtalyan Dili ve Edebiyatı alanında öğrenim gören bir grup öğrencinin İtalyanca edebi metinleri incelemeleri esnasında yaptıkları İtalyanca yorumlarda sıkça karşımıza çıkan dil bilgisi hatalarını görmek ve nedenlerini anlamaktır. İtalyanca hazırlık sınıfı öğreniminden sonra iyi düzeyde İtalyanca dil bilgisine sahip olan öğrenciler bile, İtalyanca dil bilgisinin temelini oluşturan basit öğelerde hatalar yaparak İtalyanca edebiyat metinlerinin çözümlenmesinde söz konusu hataları devam ettirmektedirler. Makalede yapılan çalışmada söz konusu dil yanlışların neden kaynaklandığı üzerinde hem öğrencilerin yazdıkları metinler incelenmiş hem kendileriyle birebir görüşülerek makalede belirtilen yargılara varılmıştır.

Anahtar kelimeler: İtalyanca, Dil Bilgisi, Edebi Metinler, Sıfat-İsim Uyumu.

ERRORI FATTI NELL'OSSERVAZIONE DI TESTI IN ITALIANO DA STUDENTI CHE APPRENDONO L'ITALIANO E IL MOTIVO

Sommario

L'obiettivo principale di questo articolo è quello di mettere in evidenza gli errori di grammatica fatti durante il commentare di un testo letterario da parte di un gruppo di studenti che studiano Lingua e Letterature Italiane. Perfino gli studenti che dopo la classe preparatoria che hanno acquisito un'ottima conoscenza della grammatica hanno fatto degli errori nelle parti più semplici e fondamentali della grammatica mentre hanno osservato e commentato dei testi letterari di lingua italiana. Nel articolo si è arrivati alla conclusione perchè e come gli studenti comettono degli errori di grammatica sia dalle cose scritte da loro e sia dalle consultazioni direte con gli studenti.

Parole chiavi: *Italiano, Grammatica, Testi Letterari, Concordanza fra aggettivo e sostantivo.*

Osmanlı İmparatorluğu döneminden itibaren İtalyancaya olan ilgi her zaman üst seviyelerde olmuştur. Bunun başlıca nedeni, özellikle Osmanlı İmparatorluğu döneminde Cenevizliler ve Venedik Cumhuriyeti ile yapılan ticaret münasebetinde yatmaktadır. Elbette ticari ilişkiler beraberinde kültür ve sanatı da getirmiştir.

Osmanlı İmparatorluğunda çok sayıda var olan Cenevizli ve Venedik asıllı tüccar, Osmanlı'nın İtalyancaya olan ilgi ve merakını her zaman canlı tutulmasına neden olmuş ve destek vermiştir.

İtalyanların özellikle müzik ve görsel sanatlarda ileri düzeyde olmaları, bu alanda Osmanlı İmparatorluğunda çeşitli faaliyetlerde bulunmaları (Donizetti Paşa İtalyan asıllı olup Saray Bandosunun kurulmasında etkin görev almıştır) İtalyancaya olan ilginin gittikçe artmasına, hatta yalnızca sıradan halk arasında değil, aynı zamanda Saray ve İmparatorluk çevresinde de kabul görmesine neden olmuştur. Bununla birlikte özellikle Dragomanlar (Dil oğlanları) tarafından yürütülen çeviri faaliyetleri de İtalyancanın kabul ve ilgi görmesinde önemli rol oynamıştır. (Piacentini, 83:2005)

Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte Türk Ceza Kanununun ağırlıklı olarak İtalya'dan esinlenerek Türk Ceza Kanununun hazırlanması, özellikle hukuk çevrelerinde İtalyanca öğrenilmesini zaruri kılmıştır. Nitekim o dönem ceza hukukçularının çoğu İtalya'ya hem İtalyancayı öğrenmek hem de İtalyan Ceza Hukuku alanındaki uygulamaları bizzat görmek üzere İtalya'ya gitmiştir.

Hukuk alanındaki İtalyanca etkisinin yanı sıra, İtalya ve İtalyancanın Denizcilik, Bankacılık, Tapu ve Kadastro gibi bir çok alanda etkin olması Türkçeye İtalyancadan bu alanlarla ilgili sözcüklerin hızlı biçimde geçmesine ve söz konusu sözcüklerin Türkçede yerleşmesine neden olmuştur.

Osmanlı İmparatorluğundan itibaren Osmanlı topraklarında İtalyan Levantenlerin (İtalyanca *Levante* doğu anlamında kullanılmaktadır. Bu bağlamda İtalyanca *Levantino* sözcüğü doğulu, yani İtalya topraklarının doğusunda yaşayan İtalyan asıllılara verilen isimdir) de bulunması bu sürecin daha da ivme kazanmasına destek olmuştur.

İtalya'da 1950'li yıllardan sonra sanayi devriminin meydana gelmesi bir çok ülkede İtalyan sanayisine karşı büyük ilgi uyandırmıştır. Ülkemizde de özellikle de Fiat ve Tofaş iştiraki ile oluşturulan birliktelikle birlikte İtalyanın önde gelen sanayi ürünü olan otomobil Türk topraklarına girerek varlık göstermeye başlamıştır.

Sanayi alanındaki gelişmelere koşut sosyo-kültürel alanda İtalyanca bilen insanların yetişmesi gereğinden yola çıkarak İtalya-Türkiye arasında İkili Kültürel İşbirliği Protokolü imzalanarak, ilk olarak, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi bünyesinde bu alandaki ihtiyaçları gidererek gençlerin İtalyanca öğrenmeleri aşamasında etkin görev alabilecek İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Kurulmasına karara verilir.

Özellikle Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi bünyesinde Sinanoğlu kardeşler tarafından kurulmuş olan Latin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalının kurulmasında kılavuzluk görevini üstlenmiştir.

Uzun yıllar İtalya'daki üniversitelerde Latince alanında eğitim-öğretim almış olan ve İtalyanca ile İtalyan Kültürüne aşına olan Sinanoğlu kardeşler bu alanda yoğun biçimde katkı sağlayarak 1960 yılında İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalının kurulması hazırlık aşamasında önemli görevler üstlenmişlerdir.

1960 yılından itibaren eğitim-öğretim faaliyetine başlayan İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, faaliyete geçtiği ilk günden itibaren öğrencilerin yoğun ilgisini görmüştür.

İki ülke arasındaki iyi ilişkiler münasebetiyle İtalyan devletince İtalyan okutmanların İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalındaki eğitim-öğretim faaliyetlerine destek olmaları amacıyla Ankara Üniversitesine gönderilmeleri ilgili Anabilim Dalının kısa sürede dünyadaki benzerleriyle rekabet edebilmesine olanak sağlamıştır.

Son yıllarda, özellikle iki yıllık dönemler için imzalanan kültürel (2001 yılından itibaren) ikili işbirliği protokolü, kültürden sanata, edebiyattan tarıma kadar bir çok alanda iki ülkenin işbirliği yaparak söz konusu alanlarda istihdamın desteklenmesi için çalışılmasını amaç edinmiştir.

1960 yılından beri eğitim-öğretim faaliyetlerine aralıksız devam eden İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı 1994 yılında önemli bir karar alarak dört yıllık lisans eğitimi veren Anabilim Dalına bir yıllık hazırlık eğitimini ekleyerek faaliyetine devam etmektedir.

İtalyanca Hazırlık sınıfının amacı İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalına kayıt olan öğrencilerin İtalyancanın özellikle dil bilgisini eksiksiz aktarmaktır. Bu bağlamda bir yıllık Hazırlık sınıfından sonra dört yıllık lisans öğrenimine geçen öğrenciler birinci sınıftan itibaren edebiyat dersleri almaktadır. İkinci sınıfta edebiyat konulu derslerden metin okuma dersleri de devreye girmektedir.

İlk İtalyanca yazılı metinlerin sekizinci yüzyıla tarihlendirilmeleri, o dönemden sonra *volgare* (İtalyancadan önce kullanılan konuşma dili)'nin yoğun biçimde konuşma dili olarak kullanılması, yazı dilinde ise *volgare* ile birlikte bir çok Latince sözcük ve ifadenin kullanılmış olması, öğrencilerin söz konusu metinleri anlayıp yorumlamaları ve günümüz İtalyancasına çevirmeleri açısından zorluklar yaratmaktadır. (Balboni, 25:2012)

Örneğin ikinci sınıfta okumakta olan 25 öğrenciye ön üçüncü yüzyıla ait şiirden aşağıdaki dizeleri yorumlamaları için verilmiştir:

Io m'aggio posto in core

*Sanza mia dona non vi voria gire,
Quella c'ha blonda testa e claro viso,
Chè sanza lei non poteria gaudere,
Estando da la mia dona divisa. (Balboni, 62:2012)*

Kalbinde yer etti

*sevdiğim kadın olmaksızın gitmek istemiyorum,
hani o sarı saçları ve aydınlık yüzü olan, o olmaksızın haz alamam,
Çünkü ondan uzakta ve ayrı kalarak bu mümkün değil.*

Söz konusu şiir dizesine bir grup öğrenci şu yorumu İtalyanca olarak getirmiştir:
“*il luminoso era il simbolo del Paradiso. I capelli biondi, claro viso, l'occhi azzuro indicavano l'uminosita*”.
(aydın cennetin sembolüydü. Sarı saçlar, aydın yüz, mavi göz aydınlığı gösteriyordu.

Öğrenci öğrenci okuduğu İtalyanca metnin anlamını çıkarmış olmasına karşın, önceki yıllardan kaynaklanan İtalyanca Dil Bilgisi eksiklikleri nedeniyle yorumunu İtalyanca olarak kaleme alırken bazı dil bilgisi yanlışları yapmıştır.

Örneğin *il* sözcüğü İtalyancada belirtili tekil eril harfitarif olarak kullanılmaktadır, ancak öğrenci Türkçe yazım kurallarından yola çıkarak cümle başında *i*'nin üzerine nokta koymuştur. Halbuki bu durum İtalyancada cümle başlarında söz konusu değildir. Bununla birlikte yirmi beş öğrenciden sekizi aynı hatayı yapmıştır.

İtalyanca'da *luminoso* (aydınlık) sözcüğü sıfat olarak kullanılmaktadır. Öğrenci sıfat olarak kullanılan *luminoso* sözcüğünün başına belirtili harfitarif getirerek sıfatı isim olarak kullanmaya çalışmıştır. Buradaki durum öğrencinin İtalyancada bir çok sıfatın *-oso* son ekiyle bittiğini bilmemesinden kaynaklanmaktadır. (Öncel, 33:1993)

Aynı yanlışlık yirmi beş öğrencinin üçü tarafından yapılarak yukarıda belirtildiği biçimde bir kullanıma gidilmiştir.

Şiirde kullanılan metnin zamanı Geniş zaman olmasına karşın, öğrenci Hikaye kipi olan *Imperfetto* kipini kullanmıştır *essere* (olmak) fiilinin *Imperfetto* üçüncü tekil olan *era* (idi) çekimini kullanmıştır. Bu yanlışlığın temel nedeni metni tam olarak çözümleyemeyen öğrenci, ilgili metnin ön üçüncü yüzyıla ait olduğunu bildiğinden

doğrudan geçmiş zaman kipi olan ve özellikle anlatı ve tasvirde kullanılan *Imperfetto* zaman kipini kullanmayı tercih etmiştir. Bu durum yirmibeş öğrencinin ikisinde geçerlidir. (Öncel, 46:1993)

Î capelli biondi ifadesinde yine belirtili çoğul eril harfitarif olan *i* cümle başında kullanılmış olmasına karşın , noktasız olarak yazılması gerekirken Türkçe Dil Bilgisinden yola çıkan öğrenci bunu göz ardı etmiştir:

Tekil Eril Harfitarifli İsim	Tekil Eril Harfitarifli İsim
il capello (saç teli)	i capelli (saçlar)

Essere (olmak)	
Geniş Zaman Çekimi	Geçmiş Zamanın Hikayesi
io sono	io ero
tu sei	tu eri
lui/lei/Lei é	lui/lei/Lei era

Öğrencinin kullandığı *claro viso* (aydın yüz) ifadesindeki *claro* sözcüğü ise günümüz İtalyancasında bu şekliyle kullanılmamaktadır. Günümüz İtalyancasında kullanılan aydınlık/açık/ açık renk anlamındaki uygun eril sıfat *chiaro* dur. Bununla birlikte İtalyancada sıfatın isimden sonra getirilmesi, yani *viso chiaro* olarak kullanılması daha doğru bir kullanımdır. (Öncel, 33:1993)

Öğrenci bununla birlikte eril isme uygun, yanlış ta olsa, eril sıfatı kullanımını doğru yapmıştır. Ancak *claro* sözcüğü günümüzde İspanyolcada aydınlık/açık/ açık renk anlamında sıfat olarak kullanılmaktadır. Söz konusu öğrencilerin İspanyolca bilmeleri bu durumdan kaynaklanan bir karışıklık olmadığını ortaya koymaktadır:

Yanlış Kullanım	Doğru Kullanım
claro viso	viso chiaro

Eril Tekil	Eril Çoğul
viso chiaro	visi chiari

Tekil eril isimle birlikte tekil eril sıfat *chiaro*, çoğul eril isimle birlikte çoğul eril sıfat *chairs* kullanılmaktadır.

Yine aynı öğrenci grubu *l'occhi azzuro* yani *gli occhi azzurri* (mavi gözler) ifadesini yanlış kullanmıştır. Yanlışlığın temel nedeni, daha önce belirtildiği gibi, söz konusu öğrencilerin belirtili/belirtisiz harfitarif kullanımında ciddi eksiklikler olmasından kaynaklanmaktadır. (Öncel, 27, 1993)

Tekil Eril Belirtili Harfitarif ve İsim	Çoğul Eril Belirtili Harfitarif
l'occhio	gli occhi

İtalyancada ünlü harf ile başlayan tekil eril isimlerin harfitarifi *lo* dur. Ancak telaffuzu kolaylaştırmak amacıyla –o harfi düşürülerek *l'* doğrudan tekil eril ünlü harf ile başlayan sözcüğe bağlanır.

Ünlü harf ile başlayan isim çoğul olarak kullanıldığında ise belirtili harfitarif, yine eril ismin ünlü harfle başlamasından ötürü, *gli* olarak kullanılır ve tekil eril ismin sonunda bulunan –o harfi çoğul eril isim olarak kullanıldığında –i'ye dönüşür. Ancak ismin gövdesinde var olan –i harfi nedeniyle iki tane i harfi bir arada kullanılamayacağından (tek heceli çoğul eril sözcükler hariç) i harfinden bir tanesi düşürülür.

Tekil Eril Belirtili Harfitarif ve İsim Sıfatla Birlikte	Çoğul Eril Belirtili Harfitarif ve İsim Sıfatla Birlikte
l'occhio azzurro (mavi göz)	gli occhi azzurri (mavi gözler) (occhii- iki i harfi kullanımı söz konusu olmadığından bir tane i harfi düşürülür)

Söz konusu öğrenci grubu *l'occhi azzurro* ifadesini kullanırken ünlü harf ile başlayan tekil eril harfitarif kullanımından yola çıkarak sonu i ile biten (*occhi*) çoğul bir sözcüğün başına getirerek hata yapmıştır. Bununla birlikte çoğul eril isme uyum sağlaması gereken *azzurro* (mavi) sıfatının çoğul olması gereken *azzurri* biçimini kullanmamıştır (İtalyancada renkler sıfat gibi kullanıldığından sayı ve cins bakımından isme uyum sağlamaları gerekmektedir).

Öğrenci grubu *indicavano* (gösteriyorlardı, belirtiyorlardı) yani *indicare* (göstermek, belirtmek) fiilinin kullanımında kullanılması gereken zaman açısından da yanlışlığa düşmüştür. İtalyanca metni geniş zaman kipini kullanarak yorumlamaları gerekirken, metnin ön üçüncü yüzyıla ait olduğunu bildiklerinden geçmiş zamanın hikaye kipini kullanmayı uygun gördüklerini yapılan yüz yüze değerlendirme toplantısında belirtmiştir.

<i>indicare</i> (belirtmek, göstermek) fiilinin Geniş Zaman Çekimi	<i>indicare</i> (belirtmek, göstermek) fiilinin Geçmiş Zamanın Hikayesinde Çekimi
io indico	io indicavo
tu indichi	tu indicavi
lui/lei/Lei indica	lui/lei/Lei indicava

Diğer bir öğrenci grubu ise zaman, isim ve sıfat kullanımında fazla hata yapmazken özellikle metne İtalyanca olarak yorum getirirken tamlama kullanımında bazı yanlışlar yapmıştır.

Öğrenci grubu özellikle bu şiirin aşk üzerine yazıldığını İtalyanca olarak belirtmeye çalışırken

“questa poesia é sul’amore e i poeti si innamorano della moglie del signore”
(bu şiir aşk üzerinedir ve şairler efendilerinin eşine aşık olur)

Aşk üzerine kullanımına karşılık gelmesi için kullanılmak istenilen *sul’amore* ifadesinde öğrenci grubu yanlışlık yapmıştır:

Yanlış Kullanım	Doğru Kullanım
sul’amore	sull’amore

Amore (aşk) sözcüğü eril tekil ve ünlü harf ile başlayan bir isim olduğundan kullanılması gereken belirtili harfitarif *l’* dir, yani *l’amore*. İlgili sözcük bir tamlama olarak kullanılması gerektiğinde yine hangi harfitarifle kullanıldığı belirleyici olur.

Eril Tekil Harfitarif ve Ünlü Harf ile Başlayan Eril İsim	Tamlama, su (üzerine sözcüğü ile birleştiğinde)
<i>l’amore</i> (aşk)	sull’amore (aşk üzerine)
<i>l’argomento</i> (konu)	sull’argomento (konu üzerine)

Ünlü harf ile başlayan eril isimler tamlama olarak kullanıldıklarında birleştikleri sözcükle genelde birleşirler (istisnalar hariç örneğin *per* –için sözcüğünde harfitarif ile birleşmez):

su	di	da
sull’amore (aşk hakkında)	dell’amore (aşkla ilgili)	dall’amore (aşktan)

Her üç durumda da görüldüğü üzere *l’amore* sözcüğü tabloda belirtilen sözcüklerle bir araya getirilip tamlama oluşturulduğunda *l* harfi çift kullanılır.

Öğrenci grubu *di signore* ifadesindeki tamlama kullanımında da yanlışlık yapmıştır.

Signore (efendi, beyefendi) sözcüğü eril tekil bir isimdir. Ünsüz harf ile başlayan eril tekil sözcüklerin belirtili harfitarifi *il* dir. Bu nedenle *il signore* başka bir sözcükle birleştirilerek tamlama olarak kullanıldığında aşağıdaki tablodaki gibi bir kullanım doğru olur:

su	di	da
sul signore (efendi hakkında)	del signore (efendinin, efendiye ait)	dal signore (efendiden)

Yirmi beş kişilik öğrenci grubunda 14 öğrenci ise yukarıda değinilen zaman, isim, sıfat ve uyumları ile ilgili herhangi bir yanlışlık yapmamış, önceden öğrenmiş oldukları dil bilgisi kurallarını eksiksiz uygulamışlardır.

Sonuç olarak yabancı dil bölümlerinde okuyan öğrencilerin özellikle hazırlık sınıfında okudukları esnada okudukları dile ilişkin temel dil bilgisi kurallarını öğrenip özümseyemediklerinde, hazırlık sınıfını bitirip üst sınıflara geçtiklerinde bile söz konusu dil bilgisi eksikliklerini ve yanlışlıklarını kolayca beltaraf edemedikleri, bir çok çalışmada olduğu gibi, bu çalışmada da görülmüştür.

Özellikle *İletişimsel Yöntem* 'in uygulanıp kullanıldığı kitaplarla yapılan yabancı dil öğretiminde öğrencilerin kolay ve hızlı biçimde öğrenmekte oldukları yabancı dili kullanarak kolay ve hızlı biçimde kendilerini ifade edebildikleri, ancak bazı durumlarda dil bilgisine ilişkin bilgilerin ilgili yöntem kullanımında daha çok sözlü ifadeye yer verilmesi nedeniyle pekişmediği ve doğru biçimde kullanımı öğrenilemediği görülmüştür.

Bu nedenle özellikle üniversitelerde yabancı dil bölümlerinde *İletişimsel Yöntemin* tek başına kullanılması öğrencilerin yoğun biçimde dil bilgisini öğrenmelerini gerektiğinden de bazı eksikliklere neden olabilmektedir. (Balboni, 4,:2000)

Kaynakça

- BALBONI, PAOLO E., (2000), *Rete 1 Corso Multimediale per Stranieri*, Guerra Edizioni, Perugia.
- BALBONI, PAOLO E., (2012), *Letteratura Italiana per Stranieri*, Guerra Edizioni, Perugia.
- SILVESTRINI, M, (2005), *L'italiano e l'Italia Livello Medio e Superiore*, Guerra Edizioni, Perugia.
- ÖNCEL, S. (1993), *İtalyan Dili Grameri*, 4. Baskı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.